

Medkulturne izmenjave: slovenski umetniki na odrih gledališč v Republiki Srbski (v Bosni in Hercegovini)

Nataša Glšić

Balkan, ta sopomenka za burno preteklost, je od konca 19. stoletja naprej prestal velike spremembe. Vojne in politična zgodovina so vplivale na spreminjanje meja in ustvarjanje novih držav. Gledališče je izdelek družbe, ki vselej ustreza času, okolju in zgodovinskemu kontekstu. Časi so se spreminjali, z njimi pa tudi države in družbene ureditve, toda umetniki so vselej zmogli najti modele sodelovanja in medkulturnih izmenjav, naj je bilo v okviru državnega koncepta, ki se je uresničeval prek gledaliških uprav, ali pa so umetniki sami našli poti za vzpostavitev komunikacije in razvijanje kulturne raznolikosti. Tema tega prispevka je zgodovinski pregled medkulturnega sodelovanja umetnikov in gledališč iz Slovenije z umetniki in gledališči iz Republike Srbske (ena od entitet v Bosni in Hercegovini). Medkulturna komunikacija na področju poklicnega gledališča, ustvarjalnosti za otroke in amaterskega gledališča se je vzpostavila hkrati z ustanovitvijo gledališč v Kraljevini Jugoslaviji, se nadaljevala v času Socialistične federativne republike Jugoslavije ter se obnovila z nastankom Republike Srbske (v Bosni in Hercegovini) in razvojem novih produkcijskih modelov sodelovanja.

Po koncu prve svetovne vojne so se oblikovale razmere za vzpostavitev države, ki bi povezala južne Slované z območja Srbije, Črne gore in slovanskih delov avstro-ogrške monarhije. Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev¹ je zemljepisno gledano obsegala osrednji in zahodni del Balkanskega polotoka, z enim delom pa je segala v srednjo Evropo. Na tem območju je bilo opaziti mozaik različnih kulturnih pasov (turški, bizantinsko-vlaški, italijanski, srednjeevropski), tako da je že Jovan Cvijić v svojem delu *Balkansko poluostrvo i južnoslovenske zemlje* opazil »pomanjkanje kontinuitete, ko gre za kulturne vplive in razvoj Balkanskega polotoka« (115). Na neizenačenost družbe Kraljevine SHS so vsekakor vplivali zemljepisni dejavniki, vendar to zagotovo ni bil najpomembnejši dejavnik, ki je obremenjeval to novo heterogeno skupnost z mešanim prebivalstvom z različno stopnjo nacionalne zavesti, omike in kulturne razvitosti. Temu je treba dodati še vplive tradicije, mentalitete, običajev, jezika, pisave, načina proizvodnje, oblik lastništva, kulture bivanja, politične kulture, prometnega, monetarnega, davčnega in pravnega sistema ter religije in konfesionalne pripadnosti. Vse to so bile ovire na poti

1 Kraljevina Jugoslavija je v svoji zgodovini nekajkrat spremenila ime. Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev je bila razglašena 1. decembra 1918, z odločitvijo o združitvi s Kraljevino Srbijo, ki jo je regent Aleksander Karadorđević podal Narodnemu svetu Slovencev, Hrvatov in Srbov. Vidovdanska ustava (ustava z dne 28. junija 1921) novo državo imenuje Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Kraljevina Jugoslavija je bila razglašena 3. oktobra 1929.

k ekonomski in kulturni integraciji, Kraljevina SHS pa v prvem desetletju svojega obstoja ni imela načrtno osmišljene kulturne politike.

»Pri prizadevanjih za prosvetno in kulturno izgradnjo Kraljevine SHS je primanjkovalo kontinuitete, nujne za tovrstna opravila. V političnem življenju te dežele se je v prvem desetletju njenega obstoja zamenjalo štiriindvajset vlad, v katerih je dolžnost ministra za prosveto opravljalo kar deset različnih osebno-sti z različnimi, pogosto diametralno nasprotnimi političnimi pogledi, nagnjenji, interesi in kulturnimi koncepti.« (Dimić 215)

Po tistem, ko je z vojno prišlo do politične integracije državnega ozemlja, je veljalo, da morata pri vzpostavljanju skupnega življenja v Kraljevini SHS usodno povezovalno vlogo odigrati prosveta in kultura. Ko je 3. oktobra 1929 stopil v veljavo Zakon o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja, je bila razglašena Kraljevina Jugoslavija. Z odločitvijo kralja Aleksandra Karađorđevića je v državi, ki je bila razdeljena na 33 območij, prišlo do nove administrativne razdelitve ozemlja na banovine. Ena od devetih banovin Kraljevine Jugoslavije je bila tudi Vrbaška banovina. Njeno območje, ki je obsegalo dele zdajšnje Bosne in Hercegovine ter Hrvaške (Dvor), je zavzemalo osrednji položaj med banovinami. Imela je obliko nepravilnega trikotnika in bila najnedostopnejša v Dinarskem gorstvu. K njeni kulturni nerazvitosti sta v enaki meri prispevala tako konfiguracija ozemlja kot zemljepisni položaj, vsekakor pa tudi njena preteklost. Sedež Vrbaške banovine je bil v Banjaluki. Enako kot vse druge banovine je dobila ime po reki (Vrba) in ni bila zasnovana na osnovi etničnih meja.² Z reorganizacijo kraljevine je Vrbaška banovina prišla v enakopraven položaj z drugimi deli države. Družbene, ekonomske, politične in kulturne okoliščine so bile nadvse zapletene. Po zaslugi bana Svetislava Tisa Milosavljevića, ki je postavil temelje moderne Banjaluke, je prišlo do velikega in vseobsegajočega razvoja, zlasti na prosvetni in kulturni ravni. Na osnovi politične odločitve Ministrstva za prosveto in kulturo Kraljevine Jugoslavije je bilo 2. septembra 1930 ustanovljeno Narodno pozorište Vrbaske banovine.³ Namen odprtja prvega gledališča v Banjaluki, dvanajst let po prvi svetovni vojni ter na območju, kjer dotlej na dvajset tisoč kvadratnih kilometrih ni bilo niti enega – ne zasebnega in ne javnega – gledališča, pa tudi nobene druge sorodne kulturne ustanove, ni bil samo razvoj gledališke umetnosti, temveč tudi prosvetljevanje prebivalstva. Do prve slovesne premiere v tem gledališču je

2 Druge banovine so bile Savska banovina, Dravska banovina, Primorska banovina, Donavska banovina, Drinska banovina, Zetska banovina, Vardarska banovina in Moravska banovina.

3 V šestinosedesetih letih obstoja in delovanja je to gledališče večkrat spremenilo ime. Njegov prvi naziv je Narodno pozorište Vrbaske banovine. Novo ime, Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobojilac, nosi od začetka gledališke sezone 1935/36. Ob aprilski okupaciji leta 1941 se preimenuje v Hrvatsko državno kazalište. Po osvoboditvi leta 1945 dobi ime Narodno pozorište u Banjaluci. Od sezone 1953/54 gledališče nosi ime Narodno pozorište Bosanske Krajine. Po razpadu ter razdelitvi Bosne in Hercegovine na dve entiteti gledališče najprej nosi ime Krajiško narodno pozorište, od leta 1994 pa Narodno pozorište Republike Srpske.

prišlo 18. oktobra 1930. Na sporedu so bili Nušičev *Hadži Loja*, Odavičevi *Hej, Sloveni!* in Švabičev *Povratak*, kar kaže na nedvoumno promoviranje ideje o zedinjenju jugoslovanskih narodov. Te tri enodejanke, vse v režiji Dušana Radenkovića, so bile rezultat nadvse skrbne izbire, pri kateri so poskrbeli, da ne bi bila prizadeta nikogaršnja nacionalna in verska čustva, saj ni obstajalo nobeno primerno dramsko besedilo na temo jugoslovanstva. Ker Banjaluka ni premogla dediščine bogate gledališke tradicije,⁴ je to gledališče prevzelo vlogo »prosvetne luči«⁵, ne le na sedežu Vrbaške banovine, temveč na vseh njenih območjih, po vseh mestih in trgih. Tako je tamkajšnje narodno gledališče postalo nacionalno žarišče ideje jugoslovanstva, vendar nikakor ne na škodo književnosti in umetnosti nasploh. Banjaluka z ustanovitvijo gledališča ni dobila običajne kulturne institucije, marveč središče, okrog katerega se je vrtelo vse kulturno življenje tega mesta. Celotno delo gledališča je bilo usklajeno in uglašeno z ideološkim okvirom države. Vsa področja njegovega delovanja so vsebovala jugoslovansko idejo, kajti umetnost in prosveta sta bila instrumenta utrjevanja, krepitve in širitve ideje jugoslovanstva v vseh segmentih dela v gledališču: od sestave ansambla in repertoarne politike do pozdravljanja kralja in bana po vsaki odigrani predstavi. Kulturna politika je imela nalogo, da ustvari novo in edinstveno jugoslovansko kulturo. Potrditev tovrstnega umetniškega in obenem tudi nacionalnega – jugoslovanskega, večkulturnega – koncepta je repertoar tega gledališča, ki naj bi sintetiziral najboljše prvine iz vsakega posameznega naroda, tudi na področju angažiranja režiserjev, dramatikov, scenografov in drugih umetnikov. V časniku Vrbaške novine z dne 25. julija 1936 je v rubriki »Pozorište« podan pregled dela gledališča v minuli sezoni, skupaj s popisom odigranih predstav (3). Besedilo navaja podatke o izvedenih uprizoritvah jugoslovanskih, ruskih, bolgarskih, slovaških, madžarskih, francoskih in angleških dramskih del (»Pregled rada u prošloj sezoni« 3).

Slovenski umetniki so bili v delo tega gledališča vključeni od samega začetka. Že v tretji gledališki sezoni, 1933/34, je bil uprizorjen Cankarjev *Kralj na Betajnovi* (premiera 28. marca 1934) v režiji Vasa Kosića. To Cankarjevo družbeno angažirano dramo so pozneje še dvakrat postavili na oder bosanskokrajinskega narodnega gledališča, kjer ga je leta 1948 režiral Peter Malec in leta 1976 Aleš Jan. Poleg uprizoritve *Kralja na Betajnovi* je bilo nadvse pomembno tudi delo režiserjev in scenografov, ki so s svojimi bogatimi

4 Iz obdobja zamenjave dveh velikih imperijev, otomanskega in avstro-ogrškega, obstajajo zapisi o gostovanjih srbskih potujočih gledaliških družin Fotija Ž. Iličića in Đura Protića, pa tudi nekaterih drugih potujočih gledaliških družin, ki so igrale predstave po Bosanski krajini. Predstave so bile izredno dobro obiskane, vendar so umetniki le stežka dobili delovno dovoljenje. V drugi polovici 19. stoletja so nastajala nacionalna srbska, hrvaška in muslimanska kulturna društva, ki so bila središča kulturnega, izobraževalnega in političnega delovanja; v okviru njihovih dejavnosti so pripravljali tudi gledališke predstave. Kljub temu ni mogoče govoriti o institucionalno organiziranem gledališkem življenju. Za več o zgodovini gledališča v Bosni in Hercegovini glej dela Josipa Lešića, Predraga Lazarevića, Mladena Šukala in Luka Kecmana.

5 Iz govora prvega bana Vrbaške banovine, gospoda Svetislava Milosavljevića, ob odprtju banovinskega narodnega gledališča 18. oktobra 1930 v Banjaluki (Brđanin, Stjepanović 10).

izkušnjami, z estetiko in z znanjem o gledališki umetnosti, pridobljenimi po evropskih središčih, vsekakor prispevali k profesionalizaciji tega gledališča in višji ravni njegovega repertoarja. Rade Pregarc, ki se je šolal pri Luigiju Rasiju v Italiji, pri Maxu Reinhardt u v Berlinu in tudi v Rusiji, kjer se je seznanil z Moskovskim hudoženstvenim teatrom in s Stanislavskim, se je po koncu prve svetovne vojne leta 1919 vrnil v Ljubljano ter se v želji po ustvarjanju in samostojnem gledališkem režiranju predal delu v novoustanovljenih jugoslovanskih gledališčih. V želji, da bi kar se da temeljito prodril v skrivnosti igre in gledališča, je režiser, igravec, pisec in prevajalec Rade Pregarc po popotovanju po evropskih prestolnicah ter delu v gledališčih v Splitu, Mariboru in Sarajevu zadnjo sezono svojega uspešnega gledališkega dela preživel v Banjaluki (1936/37). Pregarc je pridobljeno znanje uporabljal v lastnih režijah in pri pedagoškem delu; uskladij je poetiki Stanislavskega in Reinhardta ter v obdobju med svetovnjima vojnama na banjaluškem odru postavil dvajset del, s katerimi je ustvaril vrhunske estetske dosežke tega gledališča. S studioznim pristopom k likom, ki jih je igral, se je uresničeval tudi na področju ustvarjanja igralskih vlog. Četudi je bil pri polnih ustvarjalnih močeh, se je bil zaradi težke bolezni prisiljen upokojiti. V tej sezoni (1936/37) je bila na oder postavljena njegova drama v treh dejanjih *Marija in Marta*. O pomenu Rada Pregarca ter njegovem umetniškem dometu in ustvarjalnosti pričajo gledališke ocene izpod peresa Martina Robotiča, ki je v časniku Vrbaske novine z dne 26. marca 1937 o predstavi *Marija in Marta* med drugim zapisal:

»Uprizoritev sta prevevali edinstvenost in minuciozna preciznost ter spada med najboljše izvedene v tej sezoni. G. Pregarc se nam je s tem delom pokazal kot nadarjen in inteligenten pisec, kot vesten in zanesljiv režiser in kot igravec nenavadne ustvarjalne moči, tako da smo nemara prav zaradi teh nagnjenj (kajti besedilo, režijo in igro je vodila ena sama roka) videli učinkovito in dobro gledališče ter dobili uspelo in dragoceno predstavo, kakršne bi si želeli na odru našega gledališča videvati čim pogosteje.« (Robotič 4)

V obdobju med prvo in drugo svetovno vojno je od umetnikov iz Slovenije v gledališču dve leti delal tudi scenograf Bruno Vavpotič (1937–1939). Sin pomembnega likovnega umetnika Ivana Vavpotiča se je scenografije učil v Ljubljani, pri znamenitem Václavu Skrušnemu, v čigar delu je prevladoval sistem fragmentarnih dekorativnih prvin, v Šoli za umetniško obrt v Pragi in nato še na Dunaju, pri Oskarju Strnadu, ki se je teoretsko in praktično ukvarjal z vprašanjem gledališkega prostora in odrske tehnike. Strnad je od leta 1919 naprej sodeloval z Maxom Reinhardtom. Tako se je Brunu Vavpotiču ponudila priložnost za seznanjanje z najsodobnejšimi odorskimi rešitvami. Ko je pridobljeno znanje in izkušnje prevajal v prakso, je na banjaluškem odru v dveh sezonah zasnoval scenografije za več kot šestdeset uprizoritev.

V obdobju med svetovnjima vojnama so v tem gledališču od del slovenskih avtorjev postavili dve drami Bratka Krefta, *Velika puntarija* (sezona 1939/40), ki je bila v tistem

času v Sloveniji prepovedana, in *Celjski grofje* (sezona 1940/41). Kreftovi *Celjski grofje* so doživeli še eno uprizoritev, in sicer leta 1954 v režiji Mirana Herzoga. Dramsko besedilo Bratka Krefta *Balada o poročniku in Marjutki* so na oder banjaluškega gledališča postavili v sezoni 1960/61.

V obdobju med svetovnimi vojnami je bila Banjaluka pomembno središče naprednega delavskega gibanja, kar je pomembno vplivalo na delo in usmeritev gledališča. Tako so igrali dela naprednih avtorjev, kot so Čapek, Kočić in Krleža. Ko je na svetovno prizorišče stopila pošast druge svetovne vojne, so leta 1941 Kraljevino Jugoslavijo zasedle sile osi. Vrbaška banovina je bila odpravljena, njeno celotno ozemlje je bilo pripojeno Neodvisni državi Hrvaški (NDH), gledališče pa se je preimenovalo v Hrvatsko državno kazališče. V sezoni 1941/42 je bil za direktorja gledališča imenovan režiser Ferdo Delak, na repertoarju pa sta se od besedil slovenskih avtorjev znašli deli Ruže Lucije Petelin *Tomislav* in *Žaromil*. Režijo *Tomislava* je podpisal Ferdo Delak, medtem ko je *Žaromila* režirala kar Ruža Lucija Petelin. Delak je zaradi svojih angažiranih predstav večkrat prišel v spor s policijo, neredko pa so njegove uprizoritve prepovedali že takoj po premieri. Avtorji monografije, ki je nastala ob petdesetletnici ustanovitve gledališča, so zapisali:

»Gledališče je delovalo tudi med vojno, vendar niti takrat ni klonilo. Prikazovalo je *Ponižene i uvređene [Ponižani in razžaljeni]* Fjedorja Mihajloviča Dostojevskega v odrski priredbi Radoslava Pregarca in *Križni put Marije Mežnarove* Iva Žica-Klačića, tedanjega člana Mestnega komiteja KPJ za Banjaluko, čigar hiša je bila eno od ilegalnih zbirališč.« (Lazarević idr. 8)

Delak je med svojim bivanjem v Banjaluki, kjer je deloval dvakrat (prvič v sezoni 1941/42 in drugič v obdobju 1954–1957), opravljal funkciji režiserja in gledališkega direktorja, poleg tega je vplival na repertoarno politiko gledališča. Ko je dobil priložnost, da vpliva na izbor avtorjev in del, je v drugi fazi svojega delovanja v banjaluškem gledališču še posebno pozornost namenil slovenskim avtorjem, kot so Kreft, Mihelič in Remec, Delakov direktorski mandat pa je ostal v spominu tudi po odrski realizaciji Krleževega ciklusa o Glembajevih (*Gospoda Glembajevi, V agoniji, Leda*) v sezoni 1956/57, kar je bil edinstveni primer v jugoslovanskih gledališčih. *Gospoda Glembajevi* in *Leda* je režiral Delak, režijo uprizoritve *V agoniji* pa je podpisal Vaso Kosić. V obeh obdobjih dela v banjaluškem narodnem gledališču je Delak ustvaril skupno osemnajst režij.

Po drugi svetovni vojni, v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji in zatem v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji, je bila nekdanja banovina razdeljena med Socialistično republiko Hrvaško ter Socialistično republiko Bosno in Hercegovino. V tem času je gledališče nekajkrat zamenjalo naziv, od sezone 1953/54 pa se je imenovalo Narodno pozorišče Bosanske Krajine, kar je najbolje odražalo bistvo

te gledališke hiše. Ta pomembna kulturna ustanova je bila vse od svoje ustanovitve ves čas gledališče regije, nikoli samo gledališče enega samega mesta, o čemer pričajo tudi njegovi nazivi v vseh obdobjih delovanja ter kulturna dejavnost ansambla, ki je gostoval po vseh mestih banovine. Povojna enostrankarska oblast je z vrsto ukrepov na področju kulturne politike nameravala obnoviti cilje, podobne tistim, ki si jih je zastavila prva država južnih Slovanov: edinstveno jugoslovansko kulturo in umetnost v službi ideje.

Lojze Štandeker, ki je deloval kot igravec, režiser, dramatik in gledališki direktor, je v Banjaluki preživel skupno šest let. Angažirali so ga dvakrat. Prvič je v gledališče prišel med drugo svetovno vojno, iz sprejemnega taborišča v Brčkem, kamor so ga začasno namestili, »ko so ga Nemci skupaj z družino izselili iz Slovenije« (Lazarević idr. 466). V obdobju med letoma 1941 in 1944 so ga angažirali v banjaluškem Hrvatskem državnem kazalištu, v prvi vrsti kot igralca, zatem pa še kot režiserja nekaj uprizoritev. Po koncu vojne se je posvetil izključno režiji in opravljal, povezanim z gledališko organizacijo, v Banjaluki pa so ga znova angažirali v obdobju med letoma 1948 in 1951. Štandeker je avtor desetih dram, od katerih sta bili na oder banjaluškega gledališča postavljeni dve: *Prevara* v sezoni 1942/43 in *Tovariši* v sezoni 1949/50. Na tem odru je odigral najmanj petnajst vlog, kot režiser pa je postavil devetnajst dramskih del. Za potrebe pričujoče raziskave velja poleg klasikov Schillerja, Ostrovskega in Dostojevskega omeniti zlasti njegove režije avtorjev iz Slovenije: svoje drame *Prevara* in *Hlapcev* Ivana Cankarja. Lojze Štandeker je leta 1950 opravljal tudi dolžnosti upravnika in direktorja gledališča.

Kulturna politika in repertoar bosanskokrajinskega gledališča v obdobju po drugi svetovni vojni se nadaljujeta v skladu z istim konceptom negovanja jugoslovanskih avtorjev, tako da so na repertoarju tudi dela piscev iz Slovenije. Na to sta pomembno vplivala Ferdo Delak v letih 1949 in 1950 ter Lojze Štandeker leta 1950. Na repertoarju so se znašli: Bratko Kreft, Mira Mihelič, Alojzij Remec in Igor Torkar. V šestdesetih letih minulega stoletja so v tem gledališču igrali delo Josipa Tavčarja *Pekel je vendar pekel* (sezona 1959/60), Kreftovo *Balado o poročniku in Marjutki* v prevodu Steva Žigona in Miroslava Belovića (sezona 1960/61), Kozakovo *Afero* v režiji Petra Maleca (sezona 1960/61) in *Inventuro 65* Miloša Mikelnja (sezona 1966/67).

Peter Malec je po študiju v evropskih prestolnicah Dunaju, Berlinu in Pragi v obdobju med letoma 1959 in 1965 režiral tudi v banjaluškem narodnem gledališču. Njegove režije je odlikoval čisti slog, ki je bil osvobojen literarnosti in ni podlegel šablonam. Na banjaluški oder je postavil osemnajst dramskih del, predvsem iz svetovne klasike. Režiral je tudi Kozakovo *Afero*, v kateri je nastopil v vlogi Vojaka (sezona 1961/62). Peter Malec je sodeloval tudi z gledališčem iz Prijedora, v katerem je režiral osem predstav in postavil temelje za razvoj gledališke umetnosti v tem mestu, o čemer bo več govora v poglavju, posvečenem temu gledališču.

Petdejanka *Celjski grofje* Bratka Krefta je bila na banjaluškem odru prvič prikazana 13. novembra 1940, in sicer v režiji Mata Miloševića. Drugič je to dramsko delo štirinajst let pozneje postavil na oder slovenski režiser Miran Herzog. Herzog je po končanem študiju na beograjski akademiji za gledališče in film (1952) prispel v Banjaluko kot prvi diplomirani režiser; po diplomski uprizoritvi Machiavellijeve *Mandragole* v sezoni 1951/52 je v tem gledališču sprejel tudi stalni angažma. V treh sezonah dela v Banjaluki je izkazal raznovrstne interese – tako v zvezi z žanri kot tudi repertoarjem. Herzog je režiral dela sodobnih domačih (jugoslovanskih) dramskih avtorjev Pera Budaka, Draga Mažarja, Bratka Krefta in Draga Gervaisa, kakor tudi klasikov, kot je Jovan Sterija Popović, ter dela francoskih, madžarskih, ameriških in drugih tujih dramatikov. Herzogova žanrska paleta sega od komedij, spevoiger in šaljivih iger do dram z zgodovinsko tematiko in psiholoških dram.

Konec sedemdesetih let je Aleš Jan, ki je v gledališču gostoval tri sezone, na banjaluškem odru režiral tri predstave, od tega dve besedili slovenskih avtorjev (Cankar, Jovanović) in delo Fadila Hadžića *Čovek na položaju*. V sezoni 1976 je bila na sporedu tretja postavitev Cankarjevega *Kralja na Betajnovi*, v naslednji sezoni pa je Aleš Jan režiral *Generacije* Dušana Jovanovića. Za predstavo *Generacije* je leta 1977 na srečanju gledališč socialistične republike Bosne in Hercegovine v Brčkem prejel nagrado za režijo. Gledališče je s to predstavo gostovalo v Piranu (26. junij 1978) in Kranju (2. oktober 1978).

Sedemdeseta leta 20. stoletja so prinesla tudi sporazum o gostovanjih in izmenjavi predstav z gledališči iz drugih jugoslovanskih republik. O gostovanjih banjaluških umetnikov v Sloveniji je ostal zapis, da je banjaluško gledališče gostovalo v Piranu z uprizoritvijo dela Branislava Nušića *Sumljiva oseba* (1970). V Ljubljani se je predstavilo z uprizoritvama *Misterij buffo* (17. marec 1977) Vladimirja Majakovskega in *Hasanaginica* (18. marec 1977) Milana Ogrizovića, dve leti pozneje pa je gostovalo s Krleževim *Michelangelom Buonarrotijem* (26. marec 1979) in z Andrićevim delom *Ankina vremena* (27. marec 1979). V zameno je Banjalučane obiskalo Mestno gledališče ljubljansko, ki je na odru narodnega gledališča odigralo dramsko besedilo Mirka Zupančiča *Iz takšne smo snovi kot kranjski komedijanti* (2. december 1977) in Hiengov *Večer ženinov* (3. december 1977). Čez dve leti si je banjaluško občinstvo ogledalo še dve uprizoritvi Mestnega gledališča iz Ljubljane, in sicer Cankarjevega *Kralja na Betajnovi* (18. oktober 1979, na dan gledališča) ter Kmeclovo dramo *Friderik z Veroniko ali Grof celjski danes in nikdar več*, ki je bila na sporedu naslednji dan (19. oktober 1979).

Akademik prof. dr. Bratko Kreft je v pogovoru, ki ga je marca 1977 z njim opravil Mladen Šukalo, v zvezi z gostovanjem predstav *Misterij buffo* in *Hasanaginica* v Ljubljani ter izmenjavo predstav med banjaluškim gledališčem in Mestnim gledališčem ljubljanskim poudaril pomen tovrstnega sodelovanja in izjavil naslednje:

»Vselej sem zagovarjal in širil idejo o čim pogostejših srečanjih gledališč, saj je tako mogoče, in to me veseli, s kolektivno umetnostjo posredovati med

narodi. Po umetniški plati je to najlepši in največji izraz bratstva in enotnosti.« (Šukalo, »Internacionala« 7)

V nadaljevanju besedila Šukalo omeni Kreftovo hvaležnost:

»[...] v imenu pokojnega Ferda Delaka, svojega dolgoletnega tovariša in soborca na področju gledališkega avantgardizma, je izrekel veliko zahvalo banjaluški podružnici združenja dramskih umetnikov, ker bo bodoča nagrada, ki jo bo podeljevala ta organizacija, nosila njegovo ime.« (Šukalo, »Internacionala« 7)

Sodelovanje umetnikov iz Banjaluke in slovenskih avtorjev se je v osemdesetih letih 20. stoletja začelo z delom Matjaža Kmecla *Marjetica ali Smrt dolgo po umiranju* – dramo na temo narodnoosvobodilnega boja. Naslednjo sezono je bilo na repertoarju Cankarjevo *Pobujšanje v dolini šentflorjanski*, diplomatska predstava Nenada Bojića. Bojić je diplomiral na Fakulteti za dramske umetnosti v Beogradu (1982), zdaj pa je profesor režije na Akademiji za umetnost Univerze v Banjaluki. Velikega uspeha je bila deležna tudi takrat najbolj uprizarjana drama, *Veliki briljantni valček* Draga Jančarja v režiji še enega Banjalučana z diplomom Fakultete za dramske umetnosti v Beogradu – Jovice Pavića. To Jančarjevo delo je postalo gledališki hit in je v kratkem času doživelo več premier po gledališčih v Jugoslaviji. Banjaluška predstava je gostovala v Mestnem gledališču ljubljanskem, svoj pogled na uprizoritev z naslovom »Preprost, toda efekten valček«, objavljen v Delu (3. februarja 1986), pa je podal teatrolog Andrej Inkret:

»V petek zvečer je v Mestnem gledališču ljubljanskem gostovalo Narodno pozorište Bosanske krajine iz Banjaluke. Videli smo novo uprizoritveno različico Jančarjevega *Velikega briljantnega valčka*, ki postaja tačas suverena jugoslovanska uspešnica in ki je brez dvoma tudi v banjaluški izvedbi pod režijskim vodstvom Jovice Pavića izpričala svojo posebno literarno duhovitost, nič manj pa tudi dramatično moč. Jovica Pavić režira *Veliki briljantni valček* v prvi vrsti kot bizarno in seveda srhljivo zgodbo o ljudeh iz »posebnega zavoda«, ki se imenuje 'Svoboda osvobaja' [...] Pavić obnavlja to zgodbo kljub nekaterim retušam in strnitvam dovolj zvesto po Jančarjevi predlogi. Pripoveduje jo z vsakršnimi efektnimi, komičnimi in tudi melodramatičnimi poudarki.« (nav. po Ninković 72)

Predstava *Veliki briljantni valček* je leta 1986 s skupno 13 nagradami strokovne žirije, občinstva in bosansko-hercegovskega združenja dramskih umetnikov absolutna zmagovalka festivala 16. Pozorišne igre Bosne i Hercegovine v Jajcu. Na 13. Susreth pozorišta Bosne i Hercegovine v Brčkem so *Veliki briljantni valček* nagradili s petimi nagradami. Ko je govor o gledališki kritiki, je od slovenskih kritikov – poleg Inkreta – o predstavah banjaluškega gledališča pisal tudi Jože Javoršek.

V sezoni 1986/87 so v banjaluškem gledališču odigrali tudi predstavo po predlogi besedila *Življenje podeželskih plejbojev po drugi svetovni vojni ali Tuje hočemo – svojega ne damo* Dušana Jovanovića v režiji Dragoslava Todorovića.

Na odru Mestnega gledališča ljubljanskega je to gledališče gostovalo tudi s *Klavstrofobično komedijo* Dušana Kovačevića. O tej predstavi je Rapa Šuklje v Dnevniku z dne 17. novembra leta 1988 zapisala:

»Novejšo jugoslovansko dramatiko Slovenci vsaj z domačih odrov slabo poznamo. [...] smo dvakrat hvaležni gostom iz Bosanske krajine, da so nam prinesli na oder tako pogrešano razpoznavno sedanost, umetniško oblikovano in takšno, ki nas zadeva.« (nav. po Ninković 116)

Direktor Mestnega gledališča ljubljanskega Franček Drogenik je o predstavi, ki je sprožila ovacije domala polne dvorane, izjavil:

»Banjalučane vedno sprejememo z veseljem. Z včerajšnjo izredno izvedbo so potrdili, da spadajo med najboljše ansamble, in zagotovo bomo storili vse, da s tem našim lepim sodelovanjem nadaljujemo še dolgo vrsto let, sploh s tako uspešnimi predstavami.« (nav. po Ninković 116)

Že kmalu je prišlo ne le do razpada politične skupnosti Socialistične federativne republike Jugoslavije, temveč tudi do opustitve ideje o skupni kulturi. Sledile so migracije, krize in vojaški spopadi. Tudi ob koncu 20. stoletja se je ponovila krvava drama. Meje nekdanje države so se spremenile. Zdaj največji del ozemlja nekdanje Vrbaške banovine pripada Republiki Srbski, eni od dveh enakopravnih entitet Bosne in Hercegovine, gledališče pa nosi ime Narodno pozorišče Republike Srpske. Z izjemo igranja svetovne klasike so imeli v devetdesetih letih 20. stoletja prednost nacionalni modeli repertoarne politike. Kulturna izmenjava banjaluškega gledališča in avtorjev iz Slovenije se je obnovila v sezoni 2008/09, z uprizoritvijo drame *Razred* Matjaža Zupančiča v režiji Snežane Trišić.

Modeli sodelovanja v projektih s področja kulture in uprizoritvenih umetnosti so obnovili tudi vezi med umetniki; tako je bil leta 2007 v okviru projekta *Fabrika* v Banjaluki organiziran interaktivni pogovor s slovenskim režiserjem Tomijem Janežičem z naslovom *Med dramskim in arhitekturnim prostorom*.

Izmenjave umetnikov in sodelovanje na področju gledališča za otroke

Kulturna izmenjava med umetniki iz Slovenije in Republike Srpske je potekala – in še vedno poteka – tudi na področju gledališča za otroke. Zdajšnje Dječje pozorišče Republike Srpske, poleg narodnega gledališča v Banjaluki drugo profesionalno gledališče, je

bilo pod imenom Centar za vaspitno-zabavni život djece ustanovljeno 30. decembra 1955.⁶ Na njegovem repertoarju se je že v prvi uradni sezoni znašlo besedilo *Kekec nad samotnim breznom* slovenskega avtorja Josipa Vandota v dramtizaciji Vojmila Rabadana in režiji Milice Šandorov (premiera 10. februar 1957). Predstava o veselem pastirčku, spretnem in neustrašnem v svojih avanturah in številnih nevarnostih, se je na repertoar uvrstila še dvakrat, v sezoni 1963/64 v režiji Hajrudina Čauševića in v sezoni 1968/69 v režiji Borisa Kovača.

Edi Majaron, slovenski režiser, lutkar in pedagog, eden najopaznejših lutkovnih režiserjev, je z banjaluškim gledališčem za otroke sodeloval pet sezon in v tem obdobju podpisal režije naslednjih predstav: *Klobuček in klobučica* Ivana Bakmaza (1975/76), *Ribar Palunko i njegova žena – priča iz davnine* Ivane Brlić-Mažuranić (1976/77), *Mali borci – priče o poznatim i nepoznatim malim borcima NOR-a* Vesne Medaković (1977/78), *Čudnovate zgode Pina Pinpina* Alfréda Radoka in Marije Tesařove, *Rdeča kapica* in *Janko in Metka* (1978/79) ter *Medved z vrtnico* Franeta Puntarja (1989/90). Majaron je bil tudi dramaturg, stalni zunanji sodelavec tega gledališča, ki je sodeloval pri snovanju repertoarja. V pogovoru za tednik Glas (9. oktober 1977) je Majaron povedal naslednje: »Od leta 1974 delujem kot svobodni umetnik, zato sem si zaželel, da bi se nekje ustalil. Z banjaluškim gledališčem za otroke smo na tem, da najdemo skupni jezik, tako da bom verjetno dobil status stalnega zunanjega sodelavca, pravzaprav dramaturga tega gledališča, poleg tega se bom moral zavezati, da bom v sezoni režiral dve predstavi. To ne bo posebna obremenitev, saj sem že doslej delal v Banjaluki, le da nisem skrbel za repertoar.« (Šukalo, »Vrijeme« 7)

Edi Majaron je predstavam banjaluškega gledališča za otroke odprl pot v festivalsko življenje, predstave, ki jih je režiral, pa so prejemale številne nagrade. Gledališče je doživelo velik uspeh na 8. Susretu lutkarskih pozorišta Bosne i Hercegovine v Bugojnu, kjer je predstava *Mali borci* osvojila zlato plaketo festivala za umetniško stvaritev predstave kot celote, nagrado za režijo (Edi Majaron) in nagrado za uspešno animatorsko stvaritev (Besim Tufekdžić), ki jo podeljuje strokovna žirija festivala. Naslednje leto je na 1. Jugoslovenskom bijenalu v Bugojnu (1979) nagrada za režijo pripadla Ediju Majaronu za uprizoritev *Čudnovate zgode Pina Pinpina*. S to uprizoritvijo je gledališče prvič sodelovalo na kakem mednarodnem festivalu zunaj meja nekdanje Jugoslavije. To je bilo v Parmi, na 6. mednarodnem lutkovnem festivalu (Festival internazionale dei burattini).

V svojem besedilu »Jedna nesuđena Pepeljuga« (»Nesojena Pepelka«) se Edi Majaron spominja povabila k sodelovanju z banjaluškim gledališčem za otroke in zapiše:

6 Junija 1962 se je ime centra spremenilo v Dječje pozorište. Od leta 1993 je delovalo pod imenom Krajiško dječje pozorište. Po velikih mednarodnih uspehih tega gledališča je vlada Republike Srbije leta 1998 prevzela vlogo ustanovitelje, gledališče pa se je preimenovalo v Dječje pozorište Republike Srbije.

»Leta 1989, na moj rojstni dan, je bila premiera uprizoritve *Medvedek z vrtnico* Franeta Puntarja – slovenske različice *Malega princa* z aluzijami na družbeni položaj, slutiti pa je tudi aluzije na medčloveško nerazumevanje. Tako so jo sprejeli tudi v Bugojnu – in prišlo je do ostrih spopadov mnenj za in proti. Eden od razlogov za razmeroma negativne ocene kritikov, vajenih otroških medvedkov, je bila nemara likovna zamisel Mika Nevena Simčiča, ki se je opirala na estetiko grdega – na revno gledališče – kot metaforo za to sodobno sporočilo.« (nav. po Bjelošević 244)

Od leta 1998 to gledališče za otroke sodeluje na številnih mednarodnih festivalih in prejema številne opazne nagrade, od leta 2002 pa tudi prireja Mednarodni festival pozorišta za decu, na katerem vsako leto sodeluje vsaj deset evropskih gledališč za otroke. Že od prve izvedbe festivala poteka sodelovanje z gledališči za otroke iz Slovenije, zlasti z Mini teatrom iz Ljubljane, ki je na festivalu nastopil v letih 2006, 2007, 2009, 2012, 2013, 2014 in 2015. Na znanstvenem srečanju z naslovom *Savremeno lutkarstvo danas (Sodobno lutkarstvo danes)*, ki je potekalo v okviru četrte izvedbe festivala, je k znanstvenemu in strokovnemu delu pomembno prispevalo prav sodelovanje Roberta Waltla. Enajsta izvedba banjaluškega festivala gledališča za otroke je potekala v znamenju lutkarjev iz Slovenije. Poleg tradicionalnega sodelovanja Mini teatra iz Ljubljane si je imelo občinstvo priložnost ogledati tudi uprizoritve drugih gledališč iz Slovenije: *Lalanit* Lutkovnega gledališča Ljubljana, *Ko je Šlemil šel v Varšavo* Lutkovnega gledališča Maribor, *Sneguljčico* Mini teatra in *Kako je Jaromir iskal srečo* Gledališča Glej. V Muzeju lutaka Dječjeg pozorišta Republike Srpske so pripravili razstavi *Najlepše igrajuće lutke Slovenije (Najlepše plešoče lutke Slovenije)* in *Tražilac lepote i bajkovitih svetova (Iskalec lepote in pravljinih svetov)* Milana Klemenčiča ter promocijo slovenskega lutkarstva, ki jo je vodil priznani režiser, pedagog in lutkar Edi Majaron.

Naposled omenimo še koprodukcijsko predstavo banjaluškega gledališča za otroke in Mini teatra iz Ljubljane, ki je nastala v okviru mednarodnega evropskega projekta Experimental Theatre Academy. Uresničitev tega projekta je sofinancirala Evropska komisija v okviru programa Kultura (2007–2013). Gre za Kiplingovo delo *Knjiga o džungli*, znano zgodbo o dečku Mavgliju, ki je odrasčal med volkovi in pomagal uloviti strašnega tigra Velikega kremplja, nato pa se znova vrnil med ljudi. Uprizoritev je zbrala ustvarjalce iz vse regije. Dramaturg je bil Ivor Martinić, glasbo sta ustvarila Damiir Martinović - Mrle (Let 3) in Ivanka Mazurkijević, za izdelavo lutk, scenografije in kostumov pa je bil zadolžen Robert Smolik, profesor scenografije na praški DAMU. Koreograf uprizoritve je bil Đula Čepereš, član Central Europe Dance Company iz Madžarske, v predstavi pa so igrali igralci banjaluškega gledališča za otroke. Režijo je podpisal Robert Waltl.

Pozorište Prijedor: od amaterskega k poklicnemu gledališču

Amatersko gledališče v Prijedoru je povezano z nastankom srbskega pravoslavnega pevskega društva Vila, ki je bilo ustanovljeno leta 1885 in je eno od najstarejših v Bosni in Hercegovini. Dramska sekcija društva Vila je delovala kontinuirano in velja za predhodnico prijedorskega gledališča. V tridesetih letih 20. stoletja je bilo gledališče v Prijedoru pod vplivom banjaluškega banovinskega gledališča. V samo treh letih je to gledališče kar tridesetkrat gostovalo v Prijedoru. Po vsem sodeč se je repertoar prijedorskih gledaliških ljubiteljev zgledoval po repertoarju narodnega gledališča. Od leta 1953 gledališče deluje kot samostojna ustanova (z imenom Amatersko pozorište Prijedor). V 62 letih delovanja je ustvarilo osem predstav po predlogah avtorjev iz Slovenije. Že prvo sezono so postavili kar dve: *Pot do zločina* Miška Kranjca in *Raztrgance (Noč v Globokem)* Mateja Bora. Naslednjo sezono so uprizorili *Ogenj in pepel* Mire Puc (prevod Ferdo Delak), tretjo sezono (1955/56) pa *Pisano žogo* Igorja Torkarja. To Torkarjevo besedilo so najprej postavili v Prijedoru in šele nato v Banjaluki. Dramsko besedilo Mira Štefaneca *Včeraj popoldne* (prevod Ferdo Delak, režija Peter Malec) so uprizorili v sezoni 1963/64, isto besedilo pa je svojo drugo uprizoritev doživelo po 12 letih, tokrat v režiji Džemala Dračića. V sezoni 1985/86, leto dni prej kot na odru banjaluškega gledališča, so postavili še Jovanovićevo igro *Življenje podeželskih plejbojev*. Prijedorskemu gledališču je po zaslugi silovite energije in nadarjenih posameznikov uspelo, da se je iz ljubiteljskega preoblikovalo v profesionalno gledališče z značilnimi repertoarjem, pristopom h gledališču in naposled tudi s šolanimi gledališkimi umetniki.

Marjan Bevk je že leto dni po tistem, ko je predsedoval strokovni žiriji Festivala pozorišta Republike Srpske Kočićeva srpska scena v Prijedoru (2006/07), na prijedorskih odskih deskah režiral *Čisti vrelec ljubezni*, dramski prvenec slovenske igralka Saše Pavček. V tistem času so ansambel tega gledališča sestavljali tudi mladi igralci, ki so si poklicno znanje pridobili na Akademiji za umetnost Univerze v Banjaluki, v predstavah pa pogosto igrajo tudi študenti te akademije. Ta uprizoritev je nastala v koprodukciji prijedorskega gledališča in Občine Bovec, njen pokrovitelj pa je bilo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije. Predstavo *Čisti vrelec ljubezni* so uprizorili tudi na festivalu v Bovcu; tamkajšnje občinstvo si je pred tem že lahko ogledalo dve uprizoritvi prijedorskega gledališča, in sicer *Urnebesno tragedijo* Dušana Kovačevića v režiji Radenka Bilbija ter *Soko zove orla* Miroljuba Nedovića v režiji Željka Kasapa.

Poleg Marjana Bevka je v prijedorskem gledališču delal še en režiser slovenskega rodu – Peter Malec, ki je v treh sezonah (1962/63, 1963/64, 1964/65) režiral osem uprizoritev. Navedene so v seznamu uprizoritev, ki kot priloga sledi tej razpravi.

Sodelovanje na področju amaterskega gledališča

Na področju amaterskega gledališča je opaziti številne izmenjave, ki prinašajo odlične rezultate. Centar za kulturo i obrazovanje v Laktaših zadnjih deset let prireja Festival amaterskega pozorišča. Na nekaterih izvedbah tega festivala sta gostovali slovenski amaterski gledališči Moment iz Maribora (2007, 2008, 2009) in Teater Harlekin iz Postojne (2012).

Novi mednarodni festival študentskega gledališča Kestenburg v Banjaluki je lani gostil dramski studio II. gimnazije Maribor, ki se je predstavil z uprizoritvijo *Jaz ali kdo drug (Ja ili neko drugi)* po predlogi Maje Pelević.

Sklep

Brez poznavanja lastne preteklosti in kulture iz svoje okolice ni mogoče načrtovati prihodnosti. Ko je Edgar Morin razmišljal o kulturi in evropski kulturni identiteti, je dejal, da moramo razmišljati o enem v množstvu in o množstvu v enem. Nacionalna kultura se razvija in potrjuje v srečevanju z drugimi kulturami, v nenehnem oplajanju. Gledališki umetniki iz Slovenije – vidni režiserji, avtorji dramskih besedil, scenografi ter posamezni igralci in plesalci – so prispevali svoj delež k delu gledališč na območju današnje Republike Srbske, naj gre za gledališča ali festivale, poklicne ali ljubiteljske umetnike, uprizoritve za otroke ali odrasle, produkcije ali koprodukcije.

V prizadevanju za oblikovanje edinstvene jugoslovanske kulture se je izmenjava kulturnih izkušenj začela z dominantnim vprašanjem kulturne politike Kraljevine Jugoslavije. Ideja jugoslovanstva je v Banjaluko pripeljala predstavnike združenja dramskih umetnikov iz Beograda in Zagreba ter gledališke umetnike Borivoja Nedića, Dušana Radenkovića, Raša Plaovića, Vjekoslava Afrića in druge. V obdobju med vojnama je največji pečat zapustil mandat Borivoja Nedića (1934–1940). Poleg dramskih del, katerih funkciji sta bili kanonizacija jugoslovanske književnosti ter povezovanje obstoječih nacionalnih in kulturnih identitet, je prišlo do pomembnih estetskih premikov; povzročili so jih režiserji, ki so se šolali po evropskih gledaliških središčih ter s sabo prinesli znanje, večine in estetiko svojih učiteljev, pa tudi povsem praktične gledališke delovne izkušnje. V obdobju od ustanovitve gledališča do okupacije (1930–1941) so na odru banjaluškega gledališča odigrali štiri dramska besedila avtorjev iz Slovenije:⁷ Cankarjevega *Kralja na Betajnovi*, *Marijo in Marto* Radeta Pregarca ter *Veliko puntarijo* in *Celjske grofe* Bratka Krefta. Pregarc je omenjan tudi kot prevajalec drame Alda De Benedettija *Trenta secondi d'amore* v srbski jezik (*Trideset sekundi ljubavi*) in kot igralec, ki je ustvaril številne vloge. Najpomembnejše pa je njegovo

7 Luka Kecman v svoji knjigi navede: »Na banjaluškem odru so med letoma 1930 in 1941 izvedli 70 premier po delih srbskih, 36 po delih hrvaških, štiri po delih muslimanskih in samo tri po delih slovenskih avtorjev. Najpogosteje so igrali dela Branislava Nušića in Petra Pecija Popovića s po osmimi premierami« (86).

delo vrhunskega režiserja z močnim občutkom za gledališče, z obširnimi znanjem in izkušnjami ter neugasljivim ustvarjalnim žarom, ki ga je prenesel na banjaluški oder. Scenograf Bruno Vavpotič je v dveh sezonah, ki ju je prebil v Banjaluki, estetiko tega režiserja oskrbel s primernimi scenografskimi rešitvami. Delal je tudi z vidnimi režiserji Borivojem Nedićem, Milošem Rajčevićem in Aleksandrom Čerepovom ter ustvaril scenografije za približno 60 uprizoritev. V obdobju od okupacije do konca druge svetovne vojne (1941–1945) so v Banjaluki od slovenskih gledaliških režiserjev delovali Ferdo Delak, Ruža Lucija Petelin in Lojze Štandeker. Delak je opravljal dolžnosti ravnatelja gledališča in režiserja, na oder pa so postavili dela slovenskih avtorjev Ruže Lucije Petelin, Lojzeta Štandekerja in Pregarčevo dramatisacijo Dostojevskega. Njegov repertoar je bil angažiran; Delaka so po premierah neredko tudi aretirali. Med vojno (1941–1944) je v Banjaluki delal tudi Lojze Štandeker, ki je v gledališču ustvarjal kot avtor dramskih besedil, igralec in režiser. Po drugi svetovni vojni se je Jugoslavija znova vzpostavila kot večnacionalna država. Tudi povojna enostrankarska oblast v drugi Jugoslaviji je z vrsto ukrepov na področju kulturne politike skušala uresničiti cilje, podobne tistim, ki si jih je zadala že prva država južnih Slovanov. V povojni kulturi je namreč gospodoval model bratstva in enotnosti ter socialistične jugoslovanske kulture. Po štirih letih se je v banjaluško gledališče vrnil Lojze Štandeker. Poleg režiserjev Petra Maleca in Ferda Delaka v štiridesetih letih v Banjaluki delujejo tudi slovenski scenografi Ernest Franz, Jože Lipovec in Vlado Rijavec ter igralca Marija Filec - Marga in Arnold Tovornik. Režiserji so imeli v gledališču stalne angažmaje, vse pogostejše pa so vabili scenografe iz Slovenije, da so ponudili scenske rešitve za predstave, nastale po besedilih slovenskih dramatikov. Na repertoar so uvrstili tudi Cankarjevega *Kralja na Betajnovi* (1948). Petdeseta leta 20. stoletja so se začela z imenovanjem Lojzeta Štandekerja za v. d. upravnika gledališča. Tega leta (1950) sta predstave režirala Štandeker in Delak, na repertoarju pa sta bili dve besedili slovenskih avtorjev. Štandekerjevi *Drugovi* in Cankarjevi *Hlapci* so repertoar odprli tudi za slovenska dramska besedila. V naslednjih letih so v tem gledališču režirali Miran Herzog, Ferdo Delak in Peter Malec. Delak in Malec sta režirala tudi v amaterskem gledališču v Prijedoru, s čimer sta prispevala k razvoju gledališke kulture in gledališkega življenja v tem okolju ter nanj prenašala svoje dragocene izkušnje. V naslednjih letih so se na repertoarju znašla dela slovenskih avtorjev Miška Kranjca, Mateja Bora, Mire Puc - Mihelič, Igorja Torkarja, Mira Štefaneca in Dušana Jovanovića. Sedemdeseta leta so v gledališče pripeljale mlade sile; tako v banjaluškem gledališču za odrasle režira Aleš Jan, v gledališču za otroke pa Edi Majaron. Majaron je temu gledališču utrl pot v festivalsko življenje, saj so njegove režije prinesle pomembne nagrade. Aleš Jan je v Banjaluki režiral štiri uprizoritve, od tega tri dela avtorjev iz Slovenije (Cankar, Jovanović, Kmecl). V osemdesetih letih 20. stoletja so si mladi režiserji z diplomom beograjske fakultete za dramske umetnosti našli prostor za delo v gledališčih na območju današnje Republike Srbije, navdihovala pa so jih dela slovenskih avtorjev Dušana Jovanovića in vselej aktualnega Ivana Cankarja. V teh letih so gledališča podpisala pogodbe o izmenjavi predstav z gledališči iz Slovenije, s

čimer je medkulturna komunikacija med ansambli iz različnih republik nekdanje skupne države postala dvosmerna, občinstvo pa se je imelo priložnost bolje seznaniti z različnimi kulturološkimi koncepti, estetiko in celotnim spektrom oblik socialne interakcije. Konec 20. stoletja je zaznamovalo izginjanje Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ) s političnega zemljevida Evrope. Od devetdesetih let 20. stoletja je izmenjava stagnirala, dokler niso v Republiki Srbski začeli ustanovljati prvih novih prostorov za sodelovanje v projektih s področja kulture in festivalske izmenjave uprizoritev. Ko gre za gledališče za otroke, sta tako pri posameznih projektih kot pri udeleževanju na festivalih najopaznejša sodelovanje ter medkulturna izmenjava avtorjev in uprizoritev iz Slovenije. Pri tem velja omeniti Roberta Waltla in Mini teater iz Ljubljane. V Gledališču Prijedor v sodelovanju z Občino Bovec potekajo pomembni projekti, med njimi tudi sodelovanje v obliki skupnih predstav in gostovanj. S postavitvijo Zupančičevega besedila *Razred* je postalo uradno tudi sodelovanje z banjaluškim gledališčem.

Medkulturna komunikacija je opazna vse od ustanovitve gledališča v Kraljevini Jugoslaviji, nadaljevala se je v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji in se obnovila v Bosni in Hercegovini na območju Republike Srbske – tako na področju poklicnega gledališča, ustvarjanja za otroke in ljubiteljskega gledališča kot tudi na polju razvoja novih produkcijskih modelov sodelovanja. Skladno s kulturnima politikama Republike Srbske v Bosni in Hercegovini in Republike Slovenije, zanimanjem za sodelovanje in vplivom jezikovne pregrade se je intenzivnost sodelovanja zmanjšala, vendar vseeno poteka še naprej, saj obstajajo pobude, ki skrbijo za kontinuiteto izmenjav umetniških stvaritev med pripadniki različnih kultur.

Literatura

- Bjelošević, Predrag. *Banja lučka kuća od snova. Pola vijeka Dječjeg pozorišta Republike Srpske.* (Бањалучка кућа од снова. Пола вијека Дјечјег позоришта Републике Српске.) Banja Luka: Dječje pozorište Republike Srpske, 2006.
- Brdanin, Branko in Saša Stjepanović (ur.). *Narodno pozorište Republike Srpske – 70 sezona.* (Народно позориште Републике Српске–70 сезона.) Banja Luka: Narodno pozorište Republike Srpske, 1999.
- Cvijić, Jovan. *Balkansko poluostrvo i južnoslovenske zemlje.* Beograd: Srpska akademija nauka i umetnosti, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Novinsko-izdavačka radna organizacija Književne novine, 1991.
- Dimić, Ljubodrag. *Kulturna politika Jugoslavije 1918–1941.* (Културна политика Југославије 1918–1941.) Beograd: Stubovi kulture, 1996.
- Doknić, Branka. *Kulturna politika Jugoslavije 1946–1963.* (Културна политика Југославије 1946–1963.) Beograd: Službeni glasnik, 2013.
- Kecman, Luka. *Petar Kočić na sceni Narodnog pozorišta Republike Srpske.* Banja Luka: Art print, 2009.

- Lazarević, Predrag, Josip Lešić in Mladen Šukalo (ur.). *Narodno pozorište Bosanske krajine 1930–1980*. Banja Luka: NIGRO »Glas«, 1980.
- Majaron, Edi. »Jedna nesuđena Pepeljuga.« Predrag Bjelošević. *Banjalučka kuća od snova. Pola vijeka Dječjeg pozorišta Republike Srpske*. (»Једна несудђена Пепелјуга.« Предраг Бјелошевић. Бањалучка кућа од снова. Пола вијека Дјечјег позоришта Републике Српске.) Banja Luka: Dječje pozorište Republike Srpske 2006. 243–244.
- Morin, Edgar. *Kako misliti Evropu*. Sarajevo: Svjetlost, 1989.
- Ninković, Čedomir (ur.). *60 godina Narodnog pozorišta Bosanske krajine*. Banja Luka: Narodno pozorište, 1990.
- Popović, Ranko (ur.). *50 godina Pozorišta Prijedor 1953–2003*. (50 година Позоришта Приједор 1953–2003.) Laktaši – Prijedor: Grafid, d.o.o. – Pozorište Prijedor, 2005.
- »Pregled rada u prošloj sezoni.« *Vrbaske novine* 1035 (25. 7. 1936): 3.
- Robotić, Martin. »Marija i Marta.« *Vrbaske novine* 1242 (26. 3. 1937): 4.
- Vahtel, Endru Baruh. *Stvaranje nacije, razaranje nacije. Književna i kulturna politika u Jugoslaviji*. Prevod iz angleščine: Ivan Radosavljević. Beograd: Stubovi kulture, 2001.
- Šukalo, Mladen. »Nova interpretacija Cankara.« *Glas* (15. 9. 1976): 5.
- _____. »Internacionala sa scene.« *Glas* (27. 3. 1977): 7.
- _____. »Vrijeme lutaka dolazi.« *Glas* (9. 10. 1977): 7.

Prevedla Aleksandra Rekar

Uprizoritve v gledališčih na območju Republike Srbije (v Bosni in Hercegovini)

Gledališče v Banjaluki

Ivan Cankar: *Kralj Betajnovce* (*Kralj na Betajnovci*)

Režija: Vaso Kosić

Narodno pozorište Vrbaske banovine, Banjaluka

Premiera: 28. 3. 1934

Ivo Vojnović: *Dubrovačka trilogija*

Režija: Rade Pregarc

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 6. 9. 1936

Igra: Rade Pregarc (Knez)

Aleksander Nikolajevič Ostrovski: *Šuma* (*Les; Gozd*)

Režija: Rade Pregarc

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 20. 9. 1936

William Somerset Maugham: *Kobno pismo (The Letter)*

Režija: Rade Pregarc

Igra: Rade Pregarc (Ong-Či-Song)

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 23. 9. 1936

Branislav Nušić: *Dr. (Dr.)*

Režija: Rade Pregarc

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 30. 9. 1936

Branimir Ćosić, Mila Dimić: *Sile*

Režija: Vaso Kosić

Igra: Rade Pregarc (Dragić Raspopović)

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 7. 10. 1936

Gabriela Zapolska (pravo ime Gabriela Korwin - Piotrowska): *Moral gospođe Dulske (Moralność Pani Dulskiej)*

Režija: Rade Pregarc

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 14. 10. 1936

Milutin Bojić: *Kraljeva jesen*

Režija: Rade Pregarc

Igra: Rade Pregarc (Milutin)

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 21. 10. 1936

Milorad Kostić: *Iz našeg vilajeta*

Režija: Vaso Kosić

Igra: Rade Pregarc (Safet efendija)

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 30. 10. 1936

Jacques Deval: *Tovarišč (Tovarich)*

Režija: Rade Pregarc

Igra: Rade Pregarc (Šarl)

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 4. 11. 1936

Fjodor Mihajlovič Dostojevski: *Idiot (Idiot; Idiot)*

Režija: Rade Pregarc

Igra: Rade Pregarc (Rogožin)

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 25. 11. 1936

František Langer: *Kamila kroz iglene uši (Velbloud uchem jehly; Kamela skozi uho šivanke)*

Režija: Rade Pregarc

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 2. 12. 1936

Petar Kočić, Borivoje Nedić: *Sudanija*

Režija: Rade Pregarc

Igra: Rade Pregarc (Gligorije Zlojutro)

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 23. 12. 1936

Svetozar Ćorović: *Ptice u kafezu, Adem-beg*

Režija: Rade Pregarc

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 23. 12. 1936

Ernest Blum, Raoul Toché: *Madam Mongoden (Madame Mongodin; Madame Mongodin)*

Režija: Rade Pregarc

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 16. 1. 1937

László Fodor: *Matura (Érettségi; Matura)*

Režija: Radoslav Pregarc

Igra: Radoslav Pregarc (Dr. Dominik Cibula)

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 3. 2. 1937

Aleksander Vasiljevič Suhovo Kobilin: *Svadba Krečinskog (Svad'ba Krečinskogo; Svadba Krečinskega)*

Režija: Vaso Kosić

Igra: Rade Pregarc (Muromski)

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 17. 3. 1937

Radoslav Pregarc: *Marija i Marta (Marija in Marta)*

Režija: Rade Pregarc

Igra: Rade Pregarc (Martin Kisić)

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 24. 3. 1937

Miroslav Krleža: *Leda (Leda, Leda)*

Režija: Rade Pregarc

Igra: Rade Pregarc (Gospod)

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 1. 4. 1937

Antonije Panović (pravo ime Anton Panov): *Pečalbari*

Režija: Vaso Kosić

Igra: Rade Pregarc (Randel)

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 7. 4. 1937

Borivoje Jevtić: *Obećana zemlja (Gavrilo Princip)*

Režija: Vaso Kosić

Igra: Rade Pregarc (Dr. Rudolf Cisler, Graf Berthold, Dr. Martin Papenhajm)

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 14. 4. 1937

Denis Amiel: *Ona i njih trojica (Trois et une)*

Režija: Rade Pregarc

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 21. 4. 1937

André Birabeau: *Njegov sin ministar (Fiston)*

Režija: Rade Pregarc

Igra: Rade Pregarc (Leon Portal)

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 19. 5. 1937

Janko Veselinović in Čiča Ilija Stanojević: *Potera*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 5. 9. 1937

Ljubinka Bobić: *Otmeno društvo*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobođilac, Banjaluka

Premiera: 9. 9. 1937

Aldo De Benedetti: *Crvene ruže (Due dozzine di rose scarlette; Rdeće ruže)*

Režija: Borivoje Nedić

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobođilac, Banjaluka

Premiera: 15. 9. 1937

Milan Begović: *I Lela će nositi kapelin (Tudi Lela bo nosila klobuk)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobođilac, Banjaluka

Premiera: 22. 9. 1937

Geno R. Senečić: *Slučaj s ulice*

Režija: Borivoje Nedić

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobođilac, Banjaluka

Premiera: 29. 9. 1937

Nikola T. Đurić: *Omer i Merima*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobođilac, Banjaluka

Premiera: 6. 10. 1937

Axel Nielsen (pseudonim Grete Wilhelm): *Kontušovka (Kontuszówka)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobođilac, Banjaluka

Premiera: 13. 10. 1937

Radomir Plaović, Milan Đoković: *Voda s planine*

Režija: Borivoje Nedić

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobođilac, Banjaluka

Premiera: 20. 10. 1937

Miroslav Krleža: *U logoru*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 27. 10. 1937

Lajos Zilahy: *Na trećem spratu*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 3. 11. 1937

Bruno Frank: *Bura u čaši vode (Sturm im Wasserglas; Višar v kozarcu)*

Režija: Borivoje Nedić

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 10. 11. 1937

László Fodor: *Naliv pero (A töltőtoll)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 17. 11. 1937

Gerhart Hauptmann: *Elga (Elga; Elga)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 24. 11. 1937

Eugene O'Neill: *Ana Kristi (Anna Christie; Ana Christie)*

Režija: Borivoje Nedić

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 8. 12. 1937

Branislav Nušić: *Pokojnik (Pokojnik; Pokojnik)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 15. 12. 1937

William Shakespeare: *Hamlet (Hamlet; Hamlet)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobođilac, Banjaluka

Premiera: 22. 12. 1937

Jovan Sterija Popović: *Zla žena*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobođilac, Banjaluka

Premiera: 5. 1. 1938

Sidney Kingsley: *Ljudi u belom (Man in White)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobođilac, Banjaluka

Premiera: 9. 2. 1938

Branislav Nušić: *Beograd nekad i sad (Beograd nekđaj in sedaj)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobođilac, Banjaluka

Premiera: 16. 2. 1938

Siniša Paunović: *Albena*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobođilac, Banjaluka

Premiera: 16. 2. 1938

Maksim Gorki: *Vasa Źeleznova (Vassa Źeleznova; Vasa Źeleznova)*

Režija: Borivoje Nedić

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobođilac, Banjaluka

Premiera: 23. 2. 1938

Branislav Nušić: *Narodni poslanik (Narodni poslanec)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobođilac, Banjaluka

Premiera: 5. 3. 1938

Karel Čapek: *Bela bolest (Bílá nemoc)*

Režija: Borivoje Nedić

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 9. 3. 1938

Hermann Sudermann: *Čast (Die Ehre; Čast)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 16. 3. 1938

Mihail Petrovič Arcybašev: *Ljubomora (Revnost; Ljubosumje)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 26. 3. 1938

Matei Millo: *Vračara*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 31. 3. 1938

Borislav Stanković: *Koštana*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Obnovitev v sezoni 1937/38, premiera: 23. 12. 1930

Franjo Molnar: *Đavo*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 6. 4. 1938

Walter Nithack-Sthan: *Život Isusa Hrista (Das Christudrama)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 13. 4. 1938

Fjodor Mihajlovič Dostojevski (dramatizacija Jacques Copeau in Jean Croué): *Braća Karamazovi*
(*Les Frères Karamazov*)

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 21. 4. 1938

Ivan Iljič Mjasnički: *Čikina kuća*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 27. 4. 1938

Velimir Živojinović: *Čovek snuje*

Režija: Borivoje Nedić

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 4. 5. 1938

Julius Brammer in Alfred Grünwald: *Grofica Marica* (*Gräfin Mariza*; *Grofica Marica*)

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 14. 5. 1938

Jean-Baptiste Poquelin Molière: *Tartif* (*Le Tartuffe ou l'Imposteur*; *Tartuffè*)

Režija: Borivoje Nedić

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 21. 5. 1938

Laza Kostić: *Maksim Crnojević*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 4. 9. 1938

Janko Veselinović in Dragomir Brzak: *Dido*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 6. 9. 1938

Carlo Goldoni: *Mirandolina* (*La locandiera; Krčmarica Mirandolina*)

Režija: Aleksandar Čerepov

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 11. 9. 1938

George Bernard Shaw: *Đavolov učenik* (*The Devil's Disciple; Hudičev učenec*)

Režija: Aleksandar Čerepov

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 5. 10. 1938

Gábor Drégely: *Dobar frak* (*Der gutsitzende Frack*)

Režija: Aleksandar Čerepov

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 19. 10. 1938

Friedrich Schiller: *Spletka i ljubav* (*Kabale und Liebe; Spletkarstvo in ljubezem*)

Režija: Aleksandar Čerepov

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 26. 10. 1938

Aleksandrov in Mihail Petrovič Staricki: *Na poselu*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 29. 10. 1938

Aldo De Benedetti: *Trideset sekundi ljubavi (Trenta secondi d'amore)*

Prevod: Rade Pregarc

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 2. 11. 1938

J. Arman in J. Balda: *Sveti Anton (U svatého Antonička)*

Režija in koreografija: Đuka Trbuhović

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 12. 11. 1938

Branislav Nušić: *Ujež (Ujež)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 23. 11. 1938

Ljubinko Petrović: *Devojačka kletva*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 30. 11. 1938

Fjodor Mihajlovič Dostojevski (dramatizacija P. F. Krasnopolskij): *Zločin i kazna (Prestuplenie i nakazanie; Zločin in kaznen)*

Režija: Aleksandar Čerepov

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 7. 12. 1938

William Shakespeare: *Kako vam drago (As You Like It; Kakor vam drago)*

Režija: Borivoje Nedić

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 21. 12. 1938

Milorad Petrović: *Čučuk Stana*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 28. 12. 1938

Nikolaj Vasiljevič Gogolj: *Revizor (Revizor; Revizor)*

Režija: Aleksandar Čerepov

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 4. 1. 1939

Branislav Nušić: *Dr. (Dr.)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Obnovitev v sezoni 1938/39, premiera 30. 9. 1936

Franz Arnold in Ernst Bach: *Odgodena bračna noć (Die vertagte Nacht; Odgodena noć)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 14. 1. 1939

Marco Praga: *Aliluja (Alleluja; Aleluja)*

Režija: Aleksandar Čerepov

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 18. 1. 1939

Emil Vachek: *Peć (Pec)*

Režija: Aleksandar Čerepov

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 1. 3. 1939

Stefan Zweig: *Siromahovo jagnje (Das Lamm des Armen; Siromakovo jagnje)*

Režija: Aleksandar Čerepov

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 1. 3. 1939

František Langer: *Broj 72 (Dvaasedmdesátka; Št. 72)*

Režija: Aleksandar Čerepov

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 22. 3. 1939

Dario Niccodemi: *Verna senka (L'ombra)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 29. 3. 1939

Miroslav Feldman: *U pozadini (V zaledju)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 5. 4. 1939

Felix Dörmann in Leopold Jacobson: *Čar valcera (Ein Walzertraum; Valčkov čar)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 12. 4. 1939

Carlo Goldoni: *Sluga dvaju gospodara (Il servitore di due padroni; Sluga dveh gospodarjev)*

Režija: Aleksandar Čerepov

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 19. 4. 1939

Branislav Nušić: *Gospođa ministarka (Gospa ministrica)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 21. 4. 1939

Brandon Thomas: *Karlova tetka (Charley's Aunt; Charleyjeva teta)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 6. 5. 1939

Ludwig Herzer in Fritz Löhner: *Zemlja smeška (Das Land des Lächelns; Dežela smebljaja)*

Režija: Miloš Rajčević

Scenograf: Bruno Vavpotič

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 10. 5. 1939

William Shakespeare: *Romeo i Julija (Romeo and Juliet; Romeo in Julija)*

Režija: Rade Pregarc

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 28. 12. 1939

Bratko Kreft: *Seljačka buna (Velika puntarija)*

Režija: Miloš Rajčević

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 13. 3. 1940

Bratko Kreft: *Celjski grofovi (Celjski groffe)*

Režija: Mata Milošević

Banovinsko narodno pozorište Kralj Petar I. Veliki Oslobodilac, Banjaluka

Premiera: 13. 9. 1940

Claude-André Puget: *Sretni dani (Les jours heureux; Srećni dnevni)*

Režija: Ferdo Delak

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 9. 9. 1941

Ruža Lucija Petelin: *Prva kruna (Tomislav)*

Režija: Ferdo Delak

Igra: Lojze Štandeker (Carski poslanik)

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 5. 11. 1941

Josip Eugen Tomić: *Veronika Desinička (Veronika Deseniška)*

Režija: Ferdo Delak

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 8. 11. 1941

Igra: Lojze Štandeker (Predsjednik suda)

Ruža Lucija Petelin: *Žaromil (Žaromil)*

Režija: Ruža Lucija Petelin

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 23. 11. 1941

Kalman Mesarić: *Gospodsko dijete*

Režija: Josip Pukšec

Igra: Lojze Štandeker (Miško Habulin)

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 29. 11. 1941

Henry Meilhac in Arthur Milhaud: *Mamzel Nituš (Mam'zelle Nitouche; Mam'zelle Nitouche)*

Režija: Antun Harasović

Igra: Lojze Štandeker (Chateau-Gibus, major)

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 10. 12. 1941

August Hinrichs: *Borba za gicu*

Prevod in priredba: Radoslav Pregarc

Režija: Antun Harastović

Igra: Lojze Štandeker (Mile Đukić)

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 18. 3. 1942

Marian Hemar: *Glumica*

Režija: Lojze Štandeker

Igra: Lojze Štandeker (Kondukter)

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 25. 3. 1942

Luka Ganza: *Vezani smo*

Režija: Ferdo Delak

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 15. 4. 1942

Fjodor Mihajlovič Dostojevski, Rade Pregarc: *Poniženi i uvređeni*

Režija: Lojze Štandeker

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 29. 4. 1942

Ivo Žic-Klačić: *Križni put Marije Mežnjarove*

Režija: Ferdo Delak

Igra: Lojze Štandeker (Općinski načelnik)

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 13. 5. 1942

Bernhard Buchbinder: *On i njegova sestra (Er und seine Schwester; On in njegova sestra)*

Režija: Ferdo Delak

Igra: Lojze Štandeker (Dr. Ferdinand Štajn)

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 6. 4. 1942

Ludwig Krenn in Karl Lindau: *Sirotica (Ein armes Mädel)*

Režija: Milan Odžić

Igra: Lojze Štandeker (Rude Klem)

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 6. 6. 1942

Ivan Stodola: *Kariera (Jožko Pučik a jeho kariéra)*

Režija: Lojze Štandeker

Igra: Lojze Štandeker (Komesar redarstva)

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 1942

August Šenoa: *Zlatarevo zlato (Zlatarjevo zlato)*

Režija: Tomislav Tanhofer

Igra: Lojze Štandeker (Jakopović)

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Obnovitev predstave 17. 11. 1943, premiera 1942

Ahmed Muradbegović: *Rasemin sevdah*

Režija: Milan Orlović

Igra: Lojze Štandeker (Haso)

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Obnovitev predstave v sezoni 1943/44, premiera 1942

Lojze Štandeker: *Vrela krv (Prevara)*

Režija: Lojze Štandeker

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 9. 2. 1943

Milan Begović: *Amerikanska jahta u Splitskoj ulici*

Režija: Lojze Štandeker

Igra: Lojze Štandeker (Mornar)

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 16. 10. 1943

Johann Nestroy: *Utopljenici (Der Zerrissene; Utopljenca)*

Režija: Lojze Štandeker

Igra: Lojze Štandeker (Zvonimir Prašelj)

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 20. 10. 1943

Margaret Mayo: *Moje bebe (My Baby; Moje dete)*

Režija: Lojze Štandeker

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 24. 11. 1943

Hella Wuolijoki: *Žene na Niskavuoryu (Niskavuoren naiset; Žene na Niskavuoriju)*

Režija: Lojze Štandeker

Igra: Lojze Štandeker (Nadučitelj Vaino)

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 15. 12. 1943

Enver Čolaković: *Moja žena krpi čarape*

Režija: Ljudevit Crnobori

Igra: Lojze Štandeker (Dr. Zorić)

Hrvatsko državno kazalište, Banjaluka

Premiera: 15. 4. 1944

Ivan Cankar: *Kralj Betajnovce (Kralj na Betajnovci)*

Režija: Petar Malec⁸

Scenograf: Ernest Franz

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 10. 1. 1948

---

8 Slovenski gledališki režiser Peter Malec se v dokumentih Narodnega pozorišta u Banjaluci pojavlja pod imenom Petar Malec.

Konstantin Mihajlovič Simonov: *Rusko pitanje* (*Russkij vopros; Rusko vprašanje*)

Režija: Lojze Štandeker

Scenograf: Jože Lipovec

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 29. 2. 1948

Evgenij Petrovič Petrov: *Ostrvo mira* (*Ostrov mira; Otok miru*)

Režija: Lojze Štandeker

Scenograf: Vlado Rijavec

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 24. 10. 1948

Samuil Jakovljevič Maršak: *Macin dom* (*Koškin dom; Mucin dom*)

Režija in prevod: Manja Figenwald

Scenograf: Vlado Rijavec

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 7. 11. 1948

Vladimir Naumovič Bill - Belocerkovski: *Život zove*

Režija: Lojze Štandeker

Scenograf: Vlado Rijavec

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 22. 12. 1948

Carlo Goldoni: *Krčmarica Mirandolina* (*La locandiera; Krčmarica Mirandolina*)

Režija: Manja Figenwald

Igra: Marija Filec - Marga (Dejanira)

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 30. 12. 1948

Scenograf: Vladimir Rijavec

Viktor Car Emin: *Na straži* (*Na straži; Na straži*)

Režija: Lojze Štandeker

Scenograf: Ernest Franz

Igra: Arnold Tovornik (Mate Slavić)

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 21. 4. 1949

Mirko Božić: *Povlačenje (Umik)*

Režija: Ferdo Delak

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 5. 9. 1949

Stevan Sremac: *Pop Ćira i pop Spira (Pop Ćira in pop Spira)*

Režija: Manja Figenwald

Igra: Marija Filec - Marga (Melanija)

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 19. 11. 1949

Drago Gervais: *Reakcionari*

Režija: Lojze Štandeker

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 16. 3. 1950

Lojze Štandeker: *Drugovi (Товариši)*

Režija in prevod: Ferdo Delak

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 22. 4. 1950

Aleksander Nikolajevič Ostrovski: *Bez krivice krivi (Bez viny vinovatye; Krivi brez krivde)*

Režija: Lojze Štandeker

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 30. 9. 1950

Ivan Cankar: *Sluge (Hlapci)*

Režija: Lojze Štandeker

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 21. 10. 1950

Mirjana Matić-Halle: *Teške sjene*

Režija: Lojze Štandeker

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 30. 12. 1950

Jakša Kušan: *Hiljadu i druga noć*

Režija: Lojze Štandeker

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera – praižvedba: 3. 2. 1951

Niccolò Machiavelli: *Mandragola (La Mandragola; Mandragola)*

Režija: Miran Herzog (diplomska predstava)

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 3. 4. 1952

Margaret Mayo: *Moja beba (My Baby; Moje dete)*

Režija: Miran Herzog

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 30. 10. 1952

Pero Budak: *Mećava (Metež)*

Režija: Miran Herzog

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 15. 1. 1953

Drago Mažar: *Zavjetrina*

Režija: Miran Herzog

Narodno pozorište u Banjaluci

Premiera: 23. 4. 1953

Sándor Lukácsy: *Riđokosa (A vuros bajja)*

Režija: Miran Herzog

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 25. 9. 1953

Dario Niccodemi: *Jutro, dan i noć (L'alba, il giorno e la notte; Zora, dan in noć)*

Režija: Miran Herzog

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 15. 10. 1953

Eugène Scribe: *Čaša vode (Le Verre d'eau; Kozarec vode)*

Režija: Miran Herzog

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 31. 12. 1953

Pero Budak: *Klupko (Klopčić)*

Režija: Miran Herzog

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 17. 4. 1954

Bratko Kreft: *Celjski grofovi (Celjski groffe)*

Prevod: Ferdo Delak in Jakša Kušan

Režija: Miran Herzog

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 7. 10. 1954

Drago Gervais: *Karolina Riječka (Karolina Reška)*

Režija: Ferdo Delak

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 21. 10. 1954

Georges Rolland: *Obrađujmo u miru naše bašte (Il faut cultiver notre jardin; Obdelujmo v miru svoje vrtove)*

Režija: Miran Herzog

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 18. 11. 1954

Prevod: Ferdo Delak

George Bernard Shaw: *Đavolov učenik (The Devil's Disciple; Hudičev učenec)*

Režija: Ferdo Delak

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 19. 12. 1954

Scenograf: Jože Cesar

Mira Mihelić: *Zlatni oktobar (Zlati oktober)*

Režija in prevod: Ferdo Delak

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 10. 2. 1955

Terence Rattigan: *Duboko plavo more (The Deep Blue Sea; Globoko sinje morje)*

Režija: Miran Herzog

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 17. 3. 1955

Jovan Sterija Popović: *Zla žena*

Režija: Miran Herzog

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 30. 4. 1955

Antonio Cristoforo Collalto Mattiuzzi, Ferdo Delak: *Mletački trojci (Tre gemelli veneziani; Beneški trojčki)*

Režija: Miran Herzog

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 1. 10. 1955

Miroslav Krleža: *Leda (Leda; Leda)*

Režija: Ferdo Delak

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 22. 10. 1955

Willy Oscar Somin: *Atentat (Attentat; Atentat)*

Režija: Ferdo Delak

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 12. 1. 1956

Alojzij Remec: *Magda (Magda)*

Režija: Ferdo Delak

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 9. 2. 1956

Rasim Filipović: *Neumoljive strasti*

Režija: Ferdo Delak

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 15. 2. 1956

Maksim Gorki: *Vasa Železnova (Vassa Železnova; Vasa Železnova)*

Režija: Ferdo Delak

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 15. 9. 1956

Miroslav Krleža: *Gospoda Glembajevi (Gospoda Glembajevi)*

Režija: Ferdo Delak

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 4. 10. 1956

Igor Torkar: *Šarena lopta (Pisana žoga)*

Režija: Miho Politeo

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 21. 9. 1957

Pavel Kohut: *Takva je ljubav*

Režija: Petar Malec

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 8. 11. 1959

Josip Tavčar: *Pakao je ipak pakao (Pekel je vendar pekel)*

Prevod: Olga Trebičnik

Režija: Miho Politeo

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 14. 11. 1959

William Shakespeare: *Otelo (Othello; Othello)*

Režija: Petar Malec

Scenograf: Vladimir Rijavec

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 27. 12. 1959

Drago Mažar: *Vode se povlače*

Režija: Petar Malec

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 26. 3. 1960

Johann Wolfgang Goethe: *Ifigenija na Tauridi (Iphigenie auf Tauris; Ifigenija na Tavridi)*

Režija: Petar Malec

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 26. 3. 1960

Bratko Kreft: *Balada o poručniku i Marjutki (Balada o poročniku in Marjutki)*

Prevod: Stevo Žigon in Miroslav Belović

Režija: Janko Marinković

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 11. 2. 1961

Hermann Gressieker: *Henri VIII. i njegove žene (Heinrich der Achte und seine Frauen)*

Režija: Petar Malec

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 1. 4. 1961

George Bernard Shaw: *Zanat gospođe Vorn* (*Mrs. Warren's Profession; Obrt gospe Warrenove*)

Režija: Petar Malec

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 11. 11. 1961

Miodrag Žalica in Safet Pašalić: *Sviće ugašeni dan*

Režija: Petar Malec

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 17. 2. 1962

John Patrick: *Vrelo srce* (*The Hasty Heart; Vroča kri*)

Režija: Petar Malec

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 28. 4. 1962

Primož Kozak: *Afera* (*Afera*)

Režija: Petar Malec

Igra: Petar Malec (Vojak)

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 21. 5. 1962

John B. Priestley: *Otkad postoji raj* (*Ever Since Paradise; Od raja pa do danas*)

Režija: Petar Malec

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 17. 11. 1962

Aleksander Nikolajevič Ostrovski: *Bez miraza* (*Bespridannica; Brez dote*)

Režija: Petar Malec

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 9. 2. 1963

Sofokles: *Antigona* (*Antigona; Antigona*)

Režija: Petar Malec

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 17. 12. 1963

William Shakespeare: *Vesele žene vindzorske* (*The Merry Wives of Windsor; Vesele Windsorčanke*)

Režija: Petar Malec

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 3. 3. 1964

Carl Zuckmayer: *Časovnik je otkucao jedan (Die Uhr schlägt eins)*

Režija: Petar Malec

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 14. 4. 1964

Henrik Ibsen: *Heda Gabler (Hedda Gabler, Hedda Gabler)*

Režija: Petar Malec

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 15. 12. 1964

William Shakespeare: *San letnje noći (A Midsummer Night's Dream; Sen kresne noći)*

Režija: Petar Malec

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 9. 3. 1965

Jean-Paul Sartre: *Obzirna bludnica (La P... respectueuse; Spoštljiva vlačuga)*

Režija: Petar Malec

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 27. 4. 1965

Miloš Mikel: *Inventura 65 (Inventura 65)*

Režija: Čedomir Ninković

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 18. 10. 1966

Ivan Cankar: *Kralj Betajnovce (Kralj na Betajnovci)*

Režija: Aleš Jan

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 8. 10. 1976

Dušan Jovanović: *Generacije (Generacije)*

Režija: Aleš Jan

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 18. 10. 1977

Fadil Hadžić: *Čovek na položaju (Človek na položaju)*

Režija: Aleš Jan

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 17. 10. 1978

Matjaž Kmecl: *Ivančiča ili Smrt dugo poslije umiranja (Marjetica ali Smrt dolgo po umiranju)*

Režija: Aleš Jan

Skladatelj: Jani Golob

Kostumografija: Alenka Bartl

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 28. 2. 1981

Ivan Cankar: *Sablazan u Šentflorjanskoj dolini (Pobujsanje v dolini šentflorjanski)*

Režija: Nenad Bojić (diplomska predstava)

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 12. 11. 1982

Drago Jančar: *Veliki briljantni valcer (Veliki briljantni valček)*

Režija: Jovica Pavić

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 1. 10. 1985

Dušan Jovanović: *Život provincijskih plejboja poslije Drugog svjetskog rata ili tuđe hoćemo – svoje ne damo (Življenje podeželskih plejbojev po drugi svetovni vojni ali Tuje hoćemo – svojega ne damo)*

Režija: Dragoslav Todorović

Narodno pozorište Bosanske Krajine, Banjaluka

Premiera: 21. 3. 1987

Matjaž Zupančič: *Razred (Razred)*

Režija: Snežana Trišić

Narodno pozorište Republike Srpske, Banjaluka

Premiera: 28. 2. 2009

Gledališče za otroke v Banjaluki

Josip Vandot: *Kekec nad samotnim bezdanom (Kekec nad samotnim breznom)*

Režija: Milica Šandorov

Cenatar za vaspitno-zabavni život djece, Banjaluka

Premiera: 10. 2. 1957

Josip Vandot: *Kekec nad samotnim bezdanom (Kekec nad samotnim breznom)*

Režija: Hajrudin Čaušević

Dječje pozorište, Banjaluka

Premiera: 15. 9. 1963

Josip Vandot: *Kekec nad samotnim bezdanom (Kekec nad samotnim breznom)*

Režija: Boris Kovač

Dječje pozorište, Banjaluka

Premiera: 3. 11. 1968

Ivan Bakmaz: *Šešir i šeširica (Klobuček in klobučica)*

Režija in scenografija: Edi Majaron

Oblikovanje lutk: Agata Freyer

Skladatelj: Dečo Žgur

Dječje pozorište, Banjaluka

Premiera: 18. 9. 1975

Ivana Brlić-Mažuranić: *Ribar Palunko i njegova žena – priča iz davnine*

Režija in izbor glasbe: Edi Majaron

Likovna zasnova: Agata Freyer

Dječje pozorište, Banjaluka

Premiera: 18. 11. 1976

Vesna Medaković: *Mali borci – priča o poznatim i nepoznatim malim borcima NOR-a*

Režija in scenografija: Edi Majaron

Lutke in kostumografija: Agata Freyer

Dječje pozorište, Banjaluka

Premiera: 16. 9. 1977

Alfréd Radok in Marija Tesařová: *Čudnovate zgode Pina Pinpina*

Režija, priredba in izbor glasbe: Edi Majaron

Dječje pozorište, Banjaluka

Premiera: 9. 12. 1978

Jiří Středa: *Crvenkapica (Rdeća kapica)*

Režija in priredba: Edi Majaron

Scenografija in izdelava lutk: Agata Freyer

Dječje pozorište, Banjaluka

Premiera: 20. 12. 1978

Ivica i Marica (Janko in Metka)

Režija: Edi Majaron

Dramatizacija: Edi Majaron

Scenografija in izdelava lutk: Agata Freyer

Glasba: Edi Majaron

Dječje pozorište, Banjaluka

Premiera: 22. 12. 1979

Frane Puntar: *Medved s ružom (Medved z vrtnico)*

Režija: Edi Majaron

Izbor glasbe: Edi Majaron

Dječje pozorište, Banjaluka

Premiera: 13. 10. 1989

Rudyard Kipling, Ivor Martinić: *Knjiga o džungli*

Režija: Robert Walzl

Dječje pozorište Republike Srpske, Banjaluka in Mini teater, Ljubljana

Premiera: 6. 10. 2013

Lutke, scenografija in kostumografija: Robert Smolik

Gledališče v Prijedoru

Miško Kranjec: *Put u zločin (Pot do zločina)*

Režija: Zoran Panić

Amatersko pozorište Dr. Mladen Stojanović, Prijedor

Premiera: sezona 1953/54

Matej Bor: *Odrpanci (Noć u Globokom); Raztrganci (Noć v Globokem)*

Režija: Zoran Panić

Amatersko pozorište Prijedor

Premiera: sezona 1953/54

Mira Puc: *Oganj i pepeo (Mira Mihelić: Ogenj in pepel)*

Prevod: Ferdo Delak

Režija: Milena Zorčić

Amatersko pozorište Prijedor

Premiera: sezona 1953/54

Igor Torkar: *Šarena lopta (Pisana žoga)*

Režija: Vid Fijan

Amatersko pozorište Prijedor

Premiera: sezona 1955/56

Miodrag Žalica in Safet Pašalić: *Sviće ugašeni dan*

Režija: Petar Malec

Amatersko pozorište Prijedor

Premiera: sezona 1962/63

Duško Roksandić: *Kula Babilonska (Babilonski stolp)*

Režija: Petar Malec

Amatersko pozorište Prijedor

Premiera: sezona 1963/64

Derviš Sušić: *Ja, Danilo (Danilo)*

Režija: Petar Malec

Amatersko pozorište Prijedor

Premiera: sezona 1963/64

Miro Štefanec: *Juče popodne (Včeraj popoldne)*

Prevod: Ferdo Delak

Režija: Petar Malec

Amatersko pozorište Prijedor

Premiera: sezona 1963/64

Branislav Nušić: *Sumnjivo lice (Sumljiva oseba)*

Režija: Petar Malec

Amatersko pozorište Prijedor

Premiera: sezona 1963/64

Hans Schubert (pravo ime Hans Morgenstern): *Zašto da se (ne) ženimo*

Režija: Petar Malec

Amatersko pozorište Prijedor

Premiera: sezona 1963/64

Cäsar von Arx: *Izdaja kod Novare (Der Verrat von Novara; Izdaja pri Novari)*

Režija: Petar Malec

Amatersko pozorište Prijedor

Premiera: sezona 1964/65

Pero Budak: *Klupko (Klopčič)*

Režija: Petar Malec

Amatersko pozorište Prijedor

Premiera: sezona 1964/65

Ephraim Kishon: *Vjenčanica*

Režija: Petar Malec

Amatersko pozorište Prijedor

Premiera: sezona 1964/65

Miro Štefanec: *Juče popodne (Včeraj popoldne)*

Režija: Džemal Dračić

Amatersko pozorište Prijedor

Premiera: sezona 1975/76

Dušan Jovanović: *Provincijski plejboji (Življenje podeželskih plejbojev po drugi svetovni vojni ali Tuje hočemo – svojega ne damo)*

Režija: Čedo Ninković

Centar za kulturu Amatersko pozorište Prijedor

Premiera: 24. 4. 1976

Saša Pavček: *Čisto vrelo ljubavi (Čisti vrelec ljubezni)*

Prevod: Milena Laba - Stajčić in Alenka Uduč

Režija: Marjan Bevk

Pozorište Prijedor in Občina Bovec

Premiera: 3. 3. 2007

Rudyard Kipling, Ivor Martinović: *Knjiga o džungli*. Režiser: Robert Waltl. Lutke, scenografija in kostumografija: Robert Smolik. Dječje pozorište Republike Srpske (Banjaluka) in Mini teater (Ljubljana), premiera 6. 10. 2013 v Banjaluki. Na fotografiji: Svjetlana Andrić, Ana Anđelić, Slobodan Perišić, Milan Trninić, Željko Milićević, Zorana Šuman. Foto: Drago Vejnović. Vir: Dječje pozorište Republike Srpske.

Matjaž Zupančič: *Razred*. Režija: Snežana Trišić. Narodno pozorište Republike Srpske, Banjaluka, 2009. Na fotografiji: Boris Šavija, Miljka Brđanin, Željko Erkić, Sandra Ljubojević. Foto: Drago Vejnović. Vir: Narodno pozorište Republike Srpske.

Saša Pavček: *Čisto vrelo ljubavi (Čisti vrelec ljubezni)*. Režija: Marjan Bevk. Pozorište Prijedor, 2007. Na fotografiji: Radenko Bilbija in Zorica Jojić. Foto: Vladimir Vanja Vlačina. Vir: zasebni arhiv Vladimira Vanje Vlačine.